

„O finansach... w bibliotece” – III edycja

Realizatorzy

Projekt „O finansach... w bibliotece – III edycja” jest realizowany z Narodowym Bankiem Polskim w ramach programu edukacji ekonomicznej. Realizatorem projektu jest Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, a jego założenia są zgodne z celami Programu Rozwoju Bibliotek.

Partnerzy

Do udziału w projekcie zapraszamy gminne biblioteki publiczne z całej Polski, z gmin wiejskich, miejsko-wiejskich oraz miast do 20 tysięcy mieszkańców.

Wojewódzkie biblioteki publiczne z 8 województw: lubelskiego, lubuskiego (region zielonogórski), łódzkiego, małopolskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego i wielkopolskiego, będą partnerami FRSI w jego III edycji.

Rola opiekunów regionalnych z bibliotek wojewódzkich będzie polegać na wspieraniu bibliotek gminnych podczas rekrutacji uczestników oraz przygotowania i przeprowadzania spotkania z osobami starszymi. W każdej bibliotece wojewódzkiej uczestniczącej w projekcie jest opiekun regionalny projektu, który będzie brał udział w szkoleniu dla bibliotekarzy z bibliotek gminnych, odwiedzi także biblioteki.

Cele projektu

1. Zwiększenie u **osób starszych** (2200 osób) mieszkających na terenach wiejskich i w małych miastach **umiejętności korzystania z usług finansowych, w tym bankowości elektronicznej**.
2. W odniesieniu do gminnych bibliotek publicznych po raz pierwszy uczestniczących w projekcie (60): **wzmocnienie zdolności pracowników bibliotek** (120 osób) do wspierania uczestników projektu (osób starszych) w zakresie pozyskiwania wiedzy dot. finansów osobistych i podwyższania kompetencji w tym zakresie.
3. W odniesieniu do bibliotek uczestniczących w poprzednich edycjach projektu (50): **zapewnienie zdolności pracowników bibliotek** (100 osób) do dalszej samodzielnej realizacji kursu z zakresu edukacji finansowej dla uczestników spotkań edukacyjnych; tj. osób starszych po 50. roku życia, do których przede wszystkim adresowany jest projekt.

Dlaczego projekt jest ważny?

Projekt ma szansę przyczynić się do zmniejszenia wykluczenia finansowego osób starszych z terenów wiejskich i małych miast. Ta forma wykluczenia wyraża się między innymi poprzez brak dostępu lub utrudnienia w korzystaniu z podstawowych usług

„Przekonałam się do założenia konta bankowego przez Internet i zaczęłam z niego korzystać. Robiłam już pierwsze zakupy przez Internet.”

(uczestniczka II edycji kursu „O finansach...”) *

Projekt realizowany
z Narodowym Bankiem Polskim
w ramach programu edukacji ekonomicznej

NBP Narodowy Bank Polski

Realizatorem projektu jest Fundacja Rozwoju
Społeczeństwa Informacyjnego, a jego założenia
są zgodne z celami Programu Rozwoju Bibliotek.

FRSI FUNDACJA
ROZWOJU
SPOŁECZEŃSTWA
INFORMACYJNEGO

finansowych, takich jak np. konto osobiste w banku - według różnych badań nie posiada go ok. 22%-31% dorosłych Polaków.

Wykluczenie finansowe jest spowodowane nie tylko czynnikami demograficznymi ale też psychologicznymi, do których należy brak zaufania do instytucji finansowych, w tym do banków, oraz obawa przed nowymi technologiami. 38% Polaków powyżej 60. roku życia nie ufa nikomu w kwestii oszczędzania - częściej są to osoby starsze i z gospodarstw o niższych dochodach. Wpływ na pogłębienie wykluczenia finansowego mają także: brak podstawowej wiedzy ekonomicznej i niedostateczne kompetencje niezbędne do korzystania z usług bankowych, w tym z bankowości elektronicznej.

„Nie obawiam się już korzystania z bankomatu i karty w sklepie.”

(uczestniczka II edycji kursu „O finansach...”)

Dlaczego biblioteki?

83% bibliotek uczestniczących w Programie Rozwoju Bibliotek prowadzi zajęcia dla osób starszych, chętnie angażując się zwłaszcza w zaznajamianie ich z komputerem i Internetem. Osoby powyżej 45. roku życia stanowią 34% użytkowników bibliotek uczestniczących w PRB, a zatem grupa osób starszych to druga, po młodzieży szkolnej, najliczniejsza grupa użytkowników bibliotek. Wykazały to badania przeprowadzone przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego wśród uczestników PRB w roku 2012 (wyniki badań są opublikowane w raporcie „Po co Polakom biblioteki?” dostępnym na portalu www.biblioteki.org).

Bibliotekarze mają już duże doświadczenie w przekazywaniu wiedzy i rozwijaniu kompetencji, w tym kompetencji cyfrowych, osób starszych. Zdolność bibliotek do prowadzenia edukacji ekonomicznej osób po 50. roku życia została dowiedziona w trakcie realizacji poprzednich dwóch edycji projektu „O finansach... w bibliotece”. Organizowane w ramach projektu spotkania edukacyjne w bibliotekach cieszyły się dużym zainteresowaniem.

Biblioteki publiczne są postrzegane przez społeczeństwo jako miejsca bezpieczne, otwarte dla wszystkich, a bibliotekarze cieszą się społecznym zaufaniem. Są to cechy deficytowe w polskiej przestrzeni społecznej - predestynują one też biblioteki i bibliotekarzy do udzielania porad w tak wrażliwych sprawach, jak poruszanie się po Internecie, czy korzystanie z usług finansowych. Ponadto bibliotekarze - grupa zawodowa o dość wysokim średnim wieku (ponad 40 lat) - łatwo nawiązują kontakt z osobami starszymi, które nie mają zaufania do świata wirtualnego. Ufają natomiast bibliotekarkom i bibliotekarzom.

„Dzięki tym spotkaniom zintegrowałam się ze społeczeństwem i częściej będę odwiedzać bibliotekę.”

(uczestniczka II edycji kursu „O finansach...”)

Korzyści z uczestnictwa w projekcie dla bibliotek i społeczności

Uczestnicy spotkań edukacyjnych – osoby po 50. roku życia w małych miastach i na wsi nabędą nowe umiejętności praktyczne, niezbędne przy korzystaniu z usług finansowych, w tym z bankowości internetowej, zwiększy się także znajomość usług finansowych wśród osób starszych.

W dłuższej perspektywie czasowej projekt przyczyni się do zmniejszenia wykluczenia finansowego wśród osób starszych w gminie.

Historia Pani Barbary, uczestniczki II edycji projektu

„Jestem emerytką 60+. Cieszę się, że mogłam uczestniczyć w kursie o finansach i bankowości, który się odbył w reszelskiej bibliotece. Zdobyłam niezbędną wiedzę ekonomiczną oraz kompetencje do korzystania z usług finansowych, a w szczególności z bankowości elektronicznej. Potrafię obsługiwać e-konto, robić przelewy, zakupy przez Internet. Nie wychodząc z domu mogę korzystać z różnorodnych produktów bankowych: kupować, sprzedawać akcje, obligacje, inwestować w fundusze, przecież bank w Internecie jest czynny całą dobę. Poznałam także tajemnicę lokat oszczędnościowych, właśnie wybrałam najkorzystniejszą lokatę, policzyłam, jakie odsetki uzyskam od kapitału, wiem co to jest BFG. Bez obaw korzystam z „plastikowego pieniądza”

i bankomatu. (...) Dodam, że dzięki wspianiałym prowadzącym, którzy zastosowali przystępne metody edukacji informatycznej, zdobyta wiedza i umiejętności pozwalają na swobodne poruszanie we współczesnej przestrzeni finansowej. Jestem wdzięczna, że przybliżono mi wiele tajemników z trudnego dla mnie świata finansów i bankowości.”

Biblioteki i bibliotekarze:

1. Nowa wiedza i kompetencje pracowników bibliotek

Uczestnicząc w szkoleniu prowadzonym przez ekspertów ds. edukacji ekonomicznej dwie osoby z każdej biblioteki biorącej udział w projekcie nauczą się:

- ✓ jak organizować spotkania z zakresu edukacji ekonomicznej w bibliotece,
- ✓ jakie narzędzia związane z finansami, bankowością i oszczędzaniem pieniędzy dostępne są w Internecie,
- ✓ jak korzystać z przygotowanych na potrzeby projektu narzędzi – kursów e-learningowych, scenariuszy spotkań.
- ✓ jak komunikować się z osobami starszymi, by zachęcić ich do udziału w spotkaniach (komunikowanie korzyści z udziału w spotkaniach na temat finansów),
- ✓ jakich zasad etycznych należy przestrzegać w trakcie realizacji projektów dotyczących edukacji finansowej.
- ✓ podstawowych pojęć związanych z bankowością i finansami,

Uczestnicy szkolenia otrzymają certyfikaty uczestnictwa.

2. Nowa oferta bibliotek

Poszerzenie działalności bibliotek o ofertę zajęć z zakresu edukacji ekonomicznej i finansowej skierowaną do osób starszych.

3. Nowi użytkownicy

Ofertą edukacji finansowej mogą zainteresować się osoby, które dotychczas nie korzystały z biblioteki. Jest to szansa na przyciągnięcie grupy nowych użytkowników. Takie działanie projektu potwierdziło się w trakcie realizacji jego poprzednich edycji.

4. Materiały pomocne w pracy dla bibliotekarzy – przetestowane w ramach poprzednich edycji projektu i zaktualizowane na potrzeby III edycji:

- ✓ scenariusze spotkań dla osób starszych do wykorzystywania także po zakończeniu projektu
- ✓ kurs e-learningowy – przetestowany w I i II edycji projektu, do wykorzystywania podczas spotkań z kolejnymi użytkownikami

5. Nagrody

Możliwość udziału biblioteki w konkursie (nagrody rzeczowe dla ok.10 bibliotek, które zrealizują najciekawsze projekty).

„Nowy pomysł na pracę z seniorami, plus gotowe scenariusze spotkań do zajęć. Do biblioteki przyszły osoby, które nigdy tu nie były.”

(bibliotekarka prowadząca szkolenie "O finansach...")

„Niczego nie zabrakło, materiały były dobrej jakości czytelne zarówno dla prowadzących jak i uczestników.”

(bibliotekarka prowadząca szkolenie "O finansach...")

Historia zwycięzcy w konkursie na najlepszą relację uczestnika kursu „O finansach...”, II edycja projektu:

Pan Zbigniew: „Przygodę z finansami rozpocząłem w Węgorzewie. Wziąłem udział w projekcie „O finansach... w bibliotece – II edycja” z czystej ciekawości. Koledzy mówili: „Zbigniew, daj spokój! Na co Ci te finanse i to w bibliotece?”. Twardy byłem. Nie dałem się sprowokować i czym prędzej pobiegłem na pierwsze zajęcia. Dzięki spotkaniom w bibliotece nauczyłem się m.in., jak we właściwy sposób zarządzać pieniędzmi oraz jak korzystać z usług bankowych. Odtąd pieniądze trzymam w banku, a zamiast „grubego portfela” noszę przy sobie kartę bankową, za pomocą której robię opłaty. Teraz nie muszę stać w kolejkach i mam czas na przyjemności. Grunt to zainwestować w siebie i uwierzyć we własne możliwości!”.

Zobacz: http://www.biblioteki.org/pl/o_finansach_w_bibliotece_2_edycja/konkurs

6. Promocja biblioteki (m.in. poprzez narzędzia promocyjne FRIS, np. portal dla bibliotek czy biuletyn PRB).

Odbiorcy projektu

Projekt jest adresowany **do osób starszych** (powyżej 50. roku życia), które w bibliotekach publicznych (placówkach gminnych i filiach) będą uczestniczyć w kursie „O finansach ... w bibliotece”. Kurs stanowi cykl pięciu spotkań, poświęconych wybranym usługom finansowym. Spotkania będą odbywać się w bibliotekach. W uzasadnionych przypadkach dopuszczamy możliwość przyjęcia do grupy także osoby młodsze (w wieku 35+), jako towarzyszące osobom starszym – z tego samego gospodarstwa domowego bądź członków rodziny, którzy wspólnie zajmują się domowymi finansami. Każdorazowo wymaga to uzgodnienia z FRIS.

W projekcie weźmie udział **2200 osób starszych** - uczestników spotkań edukacyjnych w bibliotekach - średnio po 20 os. w każdej z bibliotek uczestniczących w projekcie.

Spotkania odbędą się w **110 bibliotekach gminnych z całej Polski** (gminy wiejskie, wiejsko-miejskie oraz miasta do 20 tys. mieszkańców).

Do uczestnictwa w projekcie zostanie zaproszonych:

- 50 gminnych bibliotek publicznych, które uczestniczyły w I lub II edycji projektu „O finansach... w bibliotece” (w latach 2012 i 2013)
- 60 gminnych bibliotek publicznych nieuczestniczących w poprzednich edycjach projektu, łącznie, w projekcie weźmie udział ok. 220 pracowników bibliotek (po 2 osoby z każdej biblioteki)

„Możliwość poznania czegoś nowego, świat się zmienia i my też, takie kursy są potrzebne! Super sprawa.”

(uczestniczka II edycji kursu „O finansach...”)

Historia Pani Bogusławy, uczestniczki II edycji projektu

„Kurs zmotywował mnie do działania, zdyscyplinowałam się. Poznałam podstawy bankowości, a teraz doskonałą zdobytą wiedzę. Uświadomiłam sobie, jak ważna jest umiejętność korzystania z Internetu i ile spraw można załatwić tą drogą. Zdobytą wiedzę wykorzystuję w praktyce, np. wszystkie przelewy i rachunki robię przez Internet, co pozwala mi zaoszczędzić czas i pieniądze. Zachęcam wszystkich, którym nadarzy się okazja, aby brali udział w różnego rodzaju kursach. Siedząc w domu niczego nowego się nie dowiemy, nie nauczymy. Praca w grupie jest bardzo rozwijająca, można się bliżej poznać, nawet zaprzyjaźnić. Charakter kursu „O finansach... w bibliotece” bardzo mi odpowiadał. Ilość godzin, dostosowanie do potrzeb uczestników, miła i przyjazna atmosfera.”

DZIAŁANIA

Rekrutacja bibliotek i zaproszenie osób starszych

Biblioteki zostaną wybrane w trybie konkursowym. Zarówno biblioteki, które uczestniczyły w I lub II edycji projektu, jak i te, które nie brały w nich udziału wypełnią Formularze zgłoszeniowe dostępne online poprzez portal www.biblioteki.org i zaproponują po dwie osoby do udziału w projekcie.

Konkurs jest adresowany do gminnych bibliotek publicznych z terenów wiejskich i małych miast (do 20 tys. mieszkańców) z całej Polski.

Najważniejsze kryteria oceny zgłoszeń konkursowych to:

- ✓ doświadczenie biblioteki w edukacji cyfrowej seniorów (obsługa komputera i Internetu),
- ✓ pomysły na działania dotyczące edukacji ekonomicznej osób starszych,

- ✓ doświadczenie dwóch osób proponowanych przez bibliotekę w prowadzeniu spotkań z osobami starszymi z zakresu edukacji ekonomicznej (przynajmniej jedna z nich powinna być bibliotekarzem),
- ✓ wstępne pomysły na promocję spotkań, komunikację z osobami starszymi,
- ✓ gotowość do zrekrutowania uczestników spotkań (każda biblioteka powinna zadeklarować liczbę osób, które chciałyby przeszkolić – średnio po 20 osób na bibliotekę).

Proces rekrutacji uczestników kursu „O finansach... w bibliotece” prowadzony będzie przez biblioteki zgodnie z wytycznymi FRIS, które będą dotyczyć wieku (osoby powyżej 50. roku życia z możliwością poszerzenia grupy o osoby młodsze - 35+ towarzyszące starszym, po uzgodnieniu z FRIS) oraz motywacji (uczestnicy muszą wyrazić chęć udziału we wszystkich 5 spotkaniach kursu). Każda biblioteka w ramach jednego kursu powinna zorganizować cykl 5 spotkań dla zadeklarowanej liczby osób (mogą być spotkania w mniejszych w grupach).

Na zakończenie projektu uczestnicy spotkań otrzymają certyfikaty udziału w kursie e-learningowym.

„Osoby starsze mimo wieku i chorób są ciekawe świata i wiedzy, na kursach panowało większe skupienie niż na niejednej lekcji w szkole. Udział w szkoleniach pozwolił im przybliżyć się do współczesnego świata, wiedza staje się konieczna do funkcjonowania.”

(bibliotekarka prowadząca szkolenie „O finansach...”)

Szkolenia dla pracowników bibliotek

W III edycji projektu będą realizowane dwie ścieżki szkoleń:

- I. dla pracowników bibliotek, które uczestniczyły w I lub II edycji projektu („biblioteki-absolwenci”) w formie szkolenia online „Dla prowadzących spotkania w ramach projektu „O finansach...”
- II. dla pracowników bibliotek, które nie brały dotychczas udziału w projekcie „O finansach... w bibliotece” -3-dniowe szkolenie stacjonarne

W szkoleniach łącznie weźmie udział 220 osób.

- I. Biblioteki, które uczestniczyły w I lub II edycji projektu „O finansach... w bibliotece”

Pracownicy „bibliotek-absolwentów” projektu wezmą udział w ok. 20-godzinnym szkoleniu online dla prowadzących spotkania edukacyjne z zakresu edukacji ekonomicznej dla osób starszych. Podstawowym narzędziem edukacyjnym wykorzystywanym podczas szkolenia będzie kurs e-learningowy dla prowadzących, przygotowany w tej edycji projektu. W ramach szkolenia zostaną przypomniane zasady organizacji spotkań dla osób starszych. Pracownicy bibliotek zapoznają się także z zaktualizowanym kursem e-learningowym „O finansach... w bibliotece” i materiałami pomocniczymi dla jego uczestników. Kurs umieszczony na platformie e-learningowej będzie bezpłatnie udostępniony bibliotekarzom na czas szkolenia. Ukończenie e-kursu i zaliczenie testów, które są jego integralną częścią, jest konieczne do prowadzenia spotkań edukacyjnych z osobami starszymi w ramach III edycji projektu.

- II. Biblioteki, które nie uczestniczyły w projekcie „O finansach... w bibliotece”

Pracownicy bibliotek nowych w projekcie przeszkolą się podczas 3-dniowych szkoleń stacjonarnych. Szkolenia odbędą się w województwie, w którym zlokalizowana jest dana biblioteka bądź sąsiednim, w zależności od liczby bibliotek uczestniczących w projekcie w danym województwie. Wezmą w nich udział po dwie osoby z każdej biblioteki, w tym co najmniej jeden pracownik biblioteki. Drugą osobą może być ktoś spoza biblioteki współpracujący z nią i posiadający np. kompetencje związane z prowadzeniem spotkań dla osób starszych.

Szkolenie będzie prowadzone przez trenerów posiadających wiedzę z zakresu edukacji ekonomicznej, metodami aktywizującymi (warsztatowymi). Uczestnicy przećwiczą prowadzenie zajęć wg scenariuszy

przygotowanych na potrzeby spotkań z osobami starszymi, a także korzystanie z kursu e-learningowego „O finansach... w bibliotece”.

Konsultacje dla pracowników bibliotek

Po zakończeniu szkoleń wszyscy ich uczestnicy będą utrzymywać kontakt online pomiędzy sobą wymieniając się doświadczeniami i pomagając sobie nawzajem w ramach grupy dyskusyjnej projektu. Ponadto trenerzy, występując w roli konsultantów, będą utrzymywać kontakt online (via Skype) oraz telefoniczny z bibliotekami, pomagając im przygotować pierwsze spotkanie z osobami starszymi, plan kolejnych spotkań lub udzielą konsultacji w szczególnie trudnych dla bibliotekarzy kwestiach.

Konsultanci będą też odwiedzać wybrane biblioteki udzielając pomocy w zakresie ustalonym z pracownikami biblioteki (dotyczy bibliotek, które po raz pierwszy wezmą udział w projekcie). Wsparcia bibliotekom organizującym spotkania edukacyjne będą udzielać też opiekunowie regionalni projektu z bibliotek wojewódzkich, którzy wezmą udział w szkoleniu pracowników bibliotek oraz w części spotkań dla osób starszych.

Spotkania edukacyjne dla osób starszych w bibliotekach

Podstawowym działaniem biblioteki do zrealizowania w ramach niniejszego projektu będzie organizacja i przeprowadzenie kursu „O finansach ... w bibliotece”, złożonego z pięciu 3-godzinnych spotkań dla osób starszych - każde z nich będzie poświęcone innym zagadnieniom związanym z bezpiecznym, świadomym korzystaniem z usług finansowych.

Bibliotekarze nie muszą być ekspertami w dziedzinie finansów ani edukacji ekonomicznej. W wiedzę i narzędzia niezbędne do prowadzenia spotkań z osobami starszymi na te tematy zostaną wyposażeni podczas szkolenia.

1. Spotkania mogą być organizowane w okresie:
od 1 kwietnia do 30 września 2014 r – biblioteki nowe w projekcie
od 22 kwietnia do 30 września 2014 r. – „biblioteki-absolwenci”.
2. Spotkania będą się odbywać w grupach, których liczebność będzie zależała m.in. od liczby komputerów z dostępem do Internetu, jakimi dysponuje dana placówka. Aby efektywnie przeprowadzić spotkanie, na jeden komputer powinno przypadać nie więcej niż dwie osoby. Biblioteki, które uczestniczyły w I lub II edycji projektu, zachęcamy do organizowania spotkań dla osób starszych w innej placówce niż w poprzednich edycjach, zwłaszcza w placówkach filialnych (o ile zbierze się tam dostatecznie liczna grupa zainteresowanych).
3. Biblioteki zachęcamy do przeprowadzenia analizy grupy potencjalnych uczestników pod kątem potrzeb tych osób w zakresie edukacji finansowej.
4. Rekomendujemy, aby w grupie znaleźli się nie tylko użytkownicy biblioteki, ale także nowe osoby.

„Przed planowanymi spotkaniami Pani bibliotekarka uczyła mnie na indywidualnych lekcjach, jak obsłużyć komputer i co można znaleźć w Internecie, a przede wszystkim jak w ogóle włączyć Internet.”

(uczestniczka II edycji kursu „O finansach...”)

Z doświadczeń poprzednich edycji projektu wynika, że w wielu bibliotekach na kurs trafiały osoby bez podstawowej znajomości obsługi komputera, co wymagało przeszkolenia ich przez pracownika biblioteki z podstaw obsługi

Dzięki szkoleniu „O finansach w bibliotece” seniorzy nauczyli się nowych sposobów racjonalnego gospodarowania budżetem domowym, pozyskali wiedzę na temat banków i ich produktów oraz ubezpieczeń. Myślę, że nie tylko zdobyli nową wiedzę, ale przede wszystkim dowiedzieli się, gdzie szukać pomocy w przypadku pytań i wątpliwości.

(bibliotekarka prowadząca szkolenie „O finansach...”)

komputera i Internetu przed przystąpieniem do kursu. Planujemy udzielanie bibliotekom wsparcia w tym zakresie w postaci dodatkowych materiałów ułatwiających prowadzenie zajęć doszkalających z obsługi komputera i Internetu.

5. Doszkalanie potencjalnych uczestników kursu „O finansach... w bibliotece” musi się odbyć przed rozpoczęciem spotkań kursowych.
6. Pracownik biblioteki lub inna osoba współpracująca z biblioteką, która uczestniczyła w szkoleniu dla bibliotekarzy opisanym wyżej, będzie prowadziła spotkanie korzystając z przygotowanych w ramach projektu scenariuszy spotkań, kursu e-learningowego oraz materiałów pomocniczych. Dodatkowym wsparciem mogą też służyć wolontariusze lub przedstawiciele instytucji i organizacji - lokalnych partnerów biblioteki - występujących w roli ekspertów. W niektórych spotkaniach będzie uczestniczył opiekun regionalny lub trener-konsultant. Każda biblioteka otrzyma certyfikat udziału w projekcie, a władze samorządowe list gratulacyjny dotyczący uczestnictwa biblioteki w projekcie.
7. Po raz pierwszy wprowadzamy w tej edycji projektu **pilotażowo** także **scenariusze spotkań edukacyjnych o tematyce rozszerzonej** w stosunku do spotkań kursu e-learningowego „O finansach... w bibliotece” – dla uczestników posiadających już pewną wiedzę i umiejętności o prowadzeniu domowych finansów. Po otrzymaniu wstępnej deklaracji biblioteki w *Formularzu zgłoszeniowym* co do gotowości przeprowadzenia spotkań o tematyce rozszerzonej – wytypujemy do pilotażu ok. 10 bibliotek.
W pilotażu będą mogły wziąć udział jedynie te biblioteki, które uczestniczyły w poprzednich latach przynajmniej w jednej edycji projektu „O finansach... w bibliotece”
Uczestnikami spotkań o tematyce rozszerzonej będą mogły być osoby, które nie szkoliły się dotychczas w ramach projektu „O finansach... w bibliotece”, ale ich poziom wiedzy i umiejętności z zakresu domowych finansów pozwala na uczestnictwo w zajęciach o wyższym stopniu trudności, a także osoby, które przeszkoliły się w poprzednich latach w ramach tego kursu. Celem spotkań organizowanych w ramach pilotażu będzie więc m.in. utrwalenie i pogłębienie wiedzy i umiejętności uzyskanych podczas spotkań kursu e-learningowego „O finansach... w bibliotece”..
W formule pilotażowej biblioteka również przeprowadzi 5 trzygodzinnych spotkań edukacyjnych.
8. Spotkania dla osób starszych będą promowane w lokalnych społecznościach według planu przygotowanego przez bibliotekarzy podczas szkolenia. Biblioteki otrzymają materiały promocyjne (szablony plakatów i ulotek) przygotowane przez FRIS w formie elektronicznej – do samodzielnego wydruku w bibliotece.
9. Scenariusze spotkań do kursu e-learningowego „O finansach...” zostały opracowane przez trenerów po przeprowadzeniu 2 badań fokusowych oraz przetestowane w ramach poprzednich edycji projektu. Zagadnienia te odnoszą się do praktycznych, codziennych problemów, z którymi borykają się osoby starsze. Dzięki wzmocnieniu ich kompetencji niezbędnych do korzystania z usług finansowych zwiększy się ich zaufanie, zwłaszcza do ofert / narzędzi dostępnych online. W stosunku do poprzednich edycji projektu zawartość tematyczna kursu została poprawiona i uzupełniona.

Oto tematy spotkań i związane z nimi zagadnienia:

	Temat spotkania edukacyjnego dla osób starszych w bibliotece w ramach kursu	Zagadnienia
1.	Jak racjonalnie	<ul style="list-style-type: none"> Zasady tworzenia budżetu domowego. Racjonalne planowanie wydatków.

	gospodarować domowym budżetem?	<ul style="list-style-type: none"> 📌 Oszczędności w budżecie domowym, m.in. minimalizacja wydatków stałych, rozsądne zakupy. 📌 Kupowanie przez Internet – zasady bezpieczeństwa, prawa konsumenta w sieci oraz sposoby ich egzekwowania. 📌 Jak bezpiecznie i efektywnie oszczędzać?
2.	Bank przez Internet – jak założyć e-konto i robić przelewy przez Internet?	<ul style="list-style-type: none"> 📌 Podstawowe usługi bankowe (konto osobiste, lokaty, rachunki oszczędnościowe, kredyty, karty płatnicze i kredytowe); 📌 Korzyści dla klientów banków związane z usługami (bezpieczeństwo środków, gwarancje bankowe, możliwość pomnażania środków – oprocentowanie itp.); 📌 Co powinien wiedzieć klient banku (rodzaje opłat pobieranych przez banki (np. prowizja, opłaty za usługi), umowa z bankiem, ochrona praw konsumenckich klientów banków. 📌 Wybór konta bankowego – dostosowanie do potrzeb i preferencji klienta, porównanie przykładowych ofert banków komercyjnych i spółdzielczych. 📌 Zakładanie konta i e-konta. 📌 Obsługa e-konta – jakie są korzyści z bankowości internetowej. 📌 Jak robić przelewy? Jak zlecić polecenie przelewu i polecenie zapłaty? 📌 Koszty usług bankowych – jak je sprawdzać?
3.	Kredyty, lokaty i karty – jak wybrać najkorzystniejszą ofertę bankową?	<ul style="list-style-type: none"> 📌 Jak wybrać najkorzystniejszą lokatę (obliczanie oprocentowania lokat, zawarcie umowy z bankiem, porównanie ofert różnych banków, w tym spółdzielczych). 📌 Zakładanie lokaty przez Internet. 📌 Kredyt a pożyczka – podobieństwa i różnice. 📌 Rodzaje kredytów. 📌 Co powinien wiedzieć kredytobiorca – ocena zdolności kredytowej, zawieranie umowy kredytowej, koszt kredytu. 📌 Ocena różnych ofert kredytowych. 📌 Jak odróżnić bank od parabanku? Sprawdzanie wiarygodności instytucji finansowych. 📌 Rodzaje kart płatniczych, czym się różnią i do czego służą? 📌 Zasady bezpiecznego korzystania z kart, prawa i obowiązki właściciela karty. 📌 Jak korzystać z bankomatu? 📌 Ryzyko popadnięcia w spiralę zadłużenia - zagrożenia związane z usługami instytucji finansowych niebędących bankami (pożyczki, kredyty). Jak się chronić przed takimi zagrożeniami?
4.	Jak wybrać polisę ubezpieczeniową?	<ul style="list-style-type: none"> 📌 Na czym polegają ubezpieczenia? Ubezpieczenia obowiązkowe a dobrowolne. 📌 Podstawowe pojęcia związane z ubezpieczeniami – polisa, OWU. 📌 Na co zwracać uwagę przy wyborze polisy? 📌 Gdzie i jak można porównać ceny polis? 📌 Prawa klienta firmy ubezpieczeniowej – jak z nich korzystać? 📌 Ubezpieczenia kredytów bankowych. * 📌 Odwrócona hipoteka a dożywotnia renta – możliwe korzyści i zagrożenia dla osób starszych.*

5.	Bank centralny a inne banki – czy stopy procentowe mają wpływ na nasz budżet domowy?	<ul style="list-style-type: none"> Banki komercyjne a bank centralny. Wpływ działalności NBP na nasze życie codzienne – zapewnienie stabilności cen, ustalanie stóp procentowych. Gdzie można śledzić działalność NBP? Co to są stopy procentowe NBP i jak wpływają na oprocentowanie lokat i kredytów? „Bezpieczne pieniądze” – nowe zabezpieczenia polskich banknotów* Jak porównywać ceny walut i najkorzystniej wymieniać złotego? Korzyści i obawy związane z wejściem Polski do strefy euro.
----	--	--

*- zagadnienie dodane w III edycji projektu

Kurs jest prostym i niewymagającym szybkiego łącza internetowego rozwiązaniem e-learningowym dostępnym online poprzez portal www.biblioteki.org. Osoby starsze - uczestnicy spotkań edukacyjnych – będą mogły korzystać z kursu samodzielnie po otrzymaniu instrukcji od bibliotekarzy. Każdy z 5 modułów kursu, omawianych na kolejnych spotkaniach, będzie zakończony praktycznym ćwiczeniem, które umożliwi uczestnikom spotkań zorientowanie się, w jakim stopniu opanowali dane zagadnienie.

„Skorzystałam już dwa razy z karty bankomatowej. Kto by pomyślał, że kiedyś będzie można płacić plastikowym prostokątem.”

(uczestniczka II edycji kursu „O finansach...”)

10. Na pokrycie wydatków związanych z organizacją kursu, **biblioteki otrzymają od FRSI jednorazowe wsparcie**. Wysokość wsparcia będzie uzależniona od liczby osób, które biblioteka przeszkoli.

Kwota wsparcia będzie się składała ze stałej kwoty 250 zł oraz 25 zł doliczanych do tej stałej kwoty za każdego przeszkolonego uczestnika kursu „O finansach... w bibliotece”. Z tych środków będzie można pokryć takie koszty jak:

- drobny poczęstunek dla uczestników kursu,
- materiały eksploatacyjne (toner, papier) potrzebne np. do wydruku certyfikatów
- zwrot kosztów podróży dla gościa, którego biblioteka chciałaby zaprosić na spotkanie (np. eksperta z listy opracowanej we współpracy z regionalnymi oddziałami NBP), a także sfinansować koszt podróży na szkolenie stacjonarne dla 2 osób z biblioteki.

Zasady wykorzystania i rozliczenia tych środków zostaną określone w umowie uczestnictwa biblioteki w projekcie, która zostanie zawarta pomiędzy FRSI a każdą ze 110 bibliotek wyłonionych w konkursie dla kandydatów na uczestników projektu.

Podsumowanie i promocja projektu – dobre praktyki bibliotek

Dla bibliotek uczestniczących w projekcie oraz dla uczestników kursów zostanie zorganizowany **konkurs na najciekawsze i najskuteczniejsze spotkania z mieszkańcami** (pociągające za sobą konkretne efekty jak np. założenie konta bankowego online, opracowanie budżetu domowego, samodzielne prowadzenie firmy czy finansów osobistych itp.), przeprowadzone według przekazanych scenariuszy. Warunkiem uczestnictwa będzie przekazanie opisu spotkań wraz ze zdjęciami i indywidualnymi relacjami osób starszych. Przewidujemy nagrodzenie ok. 10 bibliotek.

Nagrody zostaną wręczone podczas 1,5-dniowego seminarium podsumowującego projekt, które odbędzie się w Warszawie, w listopadzie 2014 roku. Na to spotkanie zaprosimy przedstawicieli najaktywniejszych bibliotek w projekcie oraz osoby starsze – laureatów konkursu.

„Kurs dał mi większą pewność siebie. Odczuwam satysfakcję z tego iż potrafię o wiele więcej niż przedtem. Nie powstydzę się przed wnuczkami!”

(uczestniczka II edycji kursu „O finansach...”)

Nagrodzone działania bibliotek (dobre praktyki) będą promowane poprzez portal PRB www.biblioteki.org oraz comiesięczny e-biuletyn PRB.

Każda z bibliotek uczestniczących w projekcie zostanie zobowiązana do zaprezentowania scenariuszy i doświadczeń ze spotkań z osobami starszymi na spotkaniu z minimum 3 bibliotekami publicznymi z najbliższej okolicy lub regionu, np. w gronie partnerstwa Programu Rozwoju Bibliotek lub innej grupy bibliotek, z którymi współpracuje.

Sposób oceny projektu

Badania ilościowe:

- sprawozdanie ankietowe (na podstawie wyników z ankiety online) dla pracowników biblioteki uczestniczących w projekcie (liczba pracowników biblioteki i osób starszych objętych projektem oraz samoocena pracowników bibliotek względem zdolności do zwiększania znajomości usług finansowych i chęć kontynuowania takich działań w przyszłości) – na podstawie ankiety online;
- ankieta (będąca częścią kursu e-learningowego „O finansach... w bibliotece”) dla osób starszych objętych projektem (wzrost znajomości usług finansowych i kompetencji w korzystaniu z nich oraz deklarowana chęć do skorzystania z tych usług).

Badania jakościowe:

- partycypacyjna ewaluacja szkolenia dla pracowników bibliotek prowadzona przez trenera;
- wizyty w ok. 10 bibliotekach prowadzących spotkania dla osób starszych, w tym przynajmniej w 5 bibliotekach nowych w projekcie (rekomendacje dotyczące działań w kolejnych latach);

Harmonogram realizacji projektu

Lp.	Działanie	Okres realizacji
I	Promocja projektu, rekrutacja bibliotek i przygotowanie do szkoleń, w tym opracowanie materiałów	20.12.2013 – 28.02.2013 (2 miesiące)
II	Realizacja szkoleń dla pracowników bibliotek	1.03 – 15.04.2014 (1,5 miesiąca)
III	Przeprowadzenie spotkań edukacyjnych dla osób starszych (bezpośrednich beneficjentów projektu) w bibliotekach	1.04 – 30.09.2014 – nowe biblioteki 22.04 – 30.09.2014 – biblioteki-absolwenci (6 miesięcy)
IV	Podsumowanie i promocja doświadczeń z działań realizowanych przez biblioteki	1.10-30.11.2014 (2 miesiące)
V	Ewaluacja ilościowa i jakościowa	1.02 - 30.11.2014 (10 miesięcy)

* Wypowiedzi uczestników kursu i bibliotekarek prowadzących szkolenia zostały zaczerpnięte z Raportu z ewaluacji ex-post II edycji projektu „O finansach... w bibliotece”, a także bezpośrednio z ankiet wypełnianych po zakończeniu kursów.